

Redan för 2000 års sedan förekom folkregistrering i romarriket, kallad census, som omfattade folkräkning, mantalsskrivning och militär rullföring. När Augustus blivit kejsare "utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas", den första skattskrivningen. Vid kyrkomötet i Konstantinopel 381 ansågs alla vara döpta varför folkräkningen upphörde.

I Sverige förde Gustav Vasa register över sina knektar, utskrivningslängder eller mantalslängder, som upptog knektarnas namn och uppgift om utdelad lön. Bönderna och gårdarna indelades i rotar, som skulle hålla en knekt.

1608 förmanade ärkebiskopen Olaus Martini prästerna att föra bok över dop, vigslar och trolovningar. Vår äldsta bevarade kyrkobok är en dödbok från Uppsala 1608. Biskop Johannes Rudbeckius utfärdade den första föreskriften om husförhörlängder. Han föreskrev också att folket skulle undervisas ordentligt i katekesen och bibliska historien innan de gick till sin första nattvardsgång. Sedan fortsattes husförhör hela livet. I kyrkolagen från 1686 stod att prästerna skulle göra vad de kunde för att församlingsborna skulle lära sig läsa. Många gånger var det en klockare som försökte lära barnen att läsa. 1842 kom skollagen som stadgade att alla skulle gå i skola och lära sig läsa och skriva. Det skulle finnas en folkskola i varje församling. Sedan 1686 och fram till 1991 har alla svenskar blivit inskrivna i kyrkoböckerna vid viktiga händelser som dop, konfirmation, bröllop och begravning. Tack vare kyrkoböckerna kan de flesta svenskar följa sina rötter bakåt till början av 1700-talet.

Viktiga kyrkoböcker

- AI Husförhörlängder
- All Församlingsböcker
- B Flyttningslängder
- C Födelse- och dopböcker
- D Kommunion- eller nattvardslängder
- E Lysnings- och vigselböcker
- F Död- och begravningsböcker

På 1800-talet inrättades. Statistiska centralbyrån. Husförhörlängderna ersattes av församlingsböckerna 1894. Kyrkobokföringen flyttades 1987 till lokala skattemyndigheten som fick ansvar för folkbokföringen. Kyrkoböckerna har en indelning som kan vara lämplig att använda i referenser.

Efter andra världskriget filmade mormonerna alla svenska kyrkoböcker fram till 1860 och filmerna förvaras i Salt Lake City, Utah, USA. En kopia av filmerna finns på Riksarkivet. Idag finns de flesta kyrkoböckerna

Födda och Döpta År 1828.

År	År	Födelseort och födelse Namn	År	Namn
13	14	M. Hans Abrahamsson och Johanna Församling i Grimsås Födelse Johannes Magnus i Grimsås Anders Kjell i Torsås, Beata i Grimsås Petter Anders i Frånåsa.	35	Agnetha
25	27	M. Abraham Jönsson och H. Kytö Anders Anders Jönsson Födelse Gustaf Magnus i Malbo. Gena med Jönsson i Malbo. Agnetha Lars i Malbo. Martha i Malbo.	31	Joseph
27	29	M. Jönsson Johansson och H. Kytö Jona Gustafsson Jönsson Födelse P. Pettersson i Håmmar. Agnetha Linda i Grimsås. Joseph i Håmmar i Håmmar. Catharina Anders i Håmmar.	37	Anders Joseph

Bild 6-1. Ur Födelseboken för min farfars far; Mossebo(P) C:3 (1827-1860) Bild 8 / sid 7. Bilden hämtad från Genline.

tilgängliga online, så att du kan bläddra i dem vid ditt skrivbord, se kapitel 7.

Det största problemet är nog prästernas handstil. Förr skrev man med den gotiska eller tyska skrivstilen. Det tar ett tag att vänja sig. *Läsebok för släktforskare* av Henrik Anderö, utgiven första gången 1979 och senast 2004 är en bra nybörjarsbok med både exempel och övningar. CD-skivan *Paleografi* innehåller interaktiva övningar utgiven av SVAR. Bok och CD kan köpas i Rötters bokhandel <http://www.genealogi.se/bokhandel>.

Kom ihåg att prästen har skrivit det han hört. Namn kan därför stavas på olika sätt.

Den svenska folkbokföringens historia under tre sekler
Så kan du arbeta med kyrkoarkiven finns på:
<http://www.skatteverket.se>

Så kan du arbeta med kyrkoarkiven

Vet du en persons födelsedatum och födelseförsamling kan du börja med födelseboken.

Födelseboken År 1828.

År	År	Födelseort och födelse Namn	År	Namn
13	14	M. Hans Abrahamsson och Johanna Församling i Grimsås Födelse Johannes Magnus i Grimsås Anders Kjell i Torsås, Beata i Grimsås Petter Anders i Frånåsa.	35	Agnetha
25	27	M. Abraham Jönsson och H. Kytö Anders Anders Jönsson Födelse Gustaf Magnus i Malbo. Gena med Jönsson i Malbo. Agnetha Lars i Malbo. Martha i Malbo.	31	Joseph
27	29	M. Jönsson Johansson och H. Kytö Jona Gustafsson Jönsson Födelse P. Pettersson i Håmmar. Agnetha Linda i Grimsås. Joseph i Håmmar i Håmmar. Catharina Anders i Håmmar.	37	Anders Joseph

Bild 6-2. Ur Mossebo Vigselsbok 1823 för min farfars farfar. Mossebo C:2 (1768-1826) Bild 269 / sid 265. Bilden hämtad från Arkiv Digital.

Födelseboken C

I födelse- och dopböckerna finns samtliga barn födda i en församling noterade i kronologisk ordning. För varje barn anges vanligen födelsedatum, dopdatum, föräldrarnas namn och hemvist samt faddrarna. Bland faddrarna finns ofta en del släktingar. Med dessa uppgifter går man vidare till husförhörslängden för det aktuella födelseåret.

Tyvärr kan födelseböckerna ibland vara förstörda och då får man nöja sig med husförhörslängderna.

Vigselboken E

I vigselboken anges dag för vigseln och kontrahenternas namn. Ofta finns också uppgift om ursprungsort, ålder och syssla. Vi får här veta från vilka gårdar eller torp brud och brudgum kommer.

Har de antecknats som *dräng* och *piga* i vigselboken betyder det hemmason och hemmadotter, och då vet man att ingen av dem varit gift förut. Omgifte efter dödsfall var mycket vanligt, men då antecknas det alltid med *änkling* eller *änka*.

Sök i vigselboken för moderns hemförsamling vid giftermålet. Börja med det år när första barnet är fött. Som regel föddes barn inom ett år efter vigseln. Men det äldsta barnet, som står upptaget i husförhörslängden, behöver inte vara det första barnet. De första barnen kan ha dött. Därför kan man ibland få gå bakåt flera år innan man hittar vigseln.

Husförhörslängden AI

Vid årliga husförhör antecknades alla medlemmar av varje hushåll i en husförhörsbok, som vanligen täcker en fem- eller tioårsperiod. Ibland finns en förteckning över gårdar och byar i bokens början. Här finner man under byn/gården/torpet hela familjen antecknad. Gårdarna är förda i den ordning som prästen besökte dem. Man får veta föräldrarnas och barnens födelseår och födelseplats.

Bild 6-3. Ur husförhörsboken Mossebo AI:10,1881-1897. Mossebo AI:10 (1881-1897) Bild 134 / sid 127. Bilden hämtad från Arkiv Digital.

Genom att se efter var syskonen är födda kan man få reda på om familjen bott i andra församlingar om inte detta skulle stå antecknat i kolumnen för in- och utflyttning.

Följ familjen bakåt i husförhörslängderna så hittar du antagligen när de vigdes, eller om någon part är omgift. Följ dem också framåt tills de dör! Först därefter verifierar du i vigselboken och går vidare till nästa generation. Att följa en familj i alla husförhörslängder ger en överblick över dess historia. Detta är unikt för Sverige.

Dödboken F

Här står den avlidnes namn och bostad, dödsorsak och ålder vid dödsfallet. Man får då en ungefärlig tid för födelsen och kan i födelseboken söka på de årtal som ligger runt denna tidpunkt. (Även om åldern i dödboken är angiven med år, månader och dagar kan man inte lita

på detta.) Står den avlidne som *gifte mannen* så vet man att hans hustru fortfarande lever, annars skulle han stå som *änkling*. Står den avlidna inte som *änka* så står det *hustru*, då vet man att mannen lever.

Den nya folkbokföringen

Folkbokföringen fördes över från pastorsexpeditionerna till de lokala skattekontoren 1991 där alla folkboksärenden registreras. För det mesta får man ta del av dessa register på skattemyndigheten.

Döds och Begravnings Åker 1831.

<i>År</i>	<i>Månad</i>	<i>Namn och Hämning</i>	<i>Ålder</i>	<i>Ålder</i>
26	6	<i>fr. Christina Johansd. fr. Stenbygd</i>	32	3 25
26	18	<i>fr. Christina Abrahamsd. fr. Nybygd</i>	7	8
8	23	<i>Gof. Svenning Johans. fr. Stenbygd</i>	4	3
16	27	<i>Hufv. Mias Larsd. fr. Stenbygd</i>	65	
17	28	<i>fr. Johannes Svanning. i Stenbygd</i>	75	
19	28	<i>Ente. Annika Larsd. i Stenbygd</i>	80	6
4	18	<i>om. Lars Svens. i Grimså</i>	71	6
25	7	<i>fr. Josephus Magnusd. fr. Djurgår</i>	7	3
10	16	<i>Ente. Anders Dufors</i>	65	5 6

*Summa 9 personer
4 af 1831. 5 af 1831*

Bild 6–4. Ur dödboken 1831 för min farfars farfar. Mossebo (P) C:3 (1827-1860) Bild 25 / sid 41. Bilden hämtad från Arkiv Digital.